

Власов І.Д. аспірант спеціальності 051 Економіка

Науковий керівник: Вагонова О.Г., д-р. екон. наук, професор кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

СЕРЕДНЬОСТРОКОВІ ТА ДОВГОСТРОКОВІ ЗАХОДИ ПО ФОРМУВАННЮ СКЛАДОВИХ ІНФРАСТРУКТУРИ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах глобалізації рушійною силою розвитку сучасного суспільства є цифрова економіка, що не є окремою галуззю, а формує віртуальне середовище з доповнення до реальності. Цифрова економіка переплітається з традиційною економікою, роблячи між ними чітке розмежування все складнішим. Вона має переваги для ринку праці та економічного зростання в цілому. Інвестиції в цифрові технології є набагато прибутковішими ніж в нецифрові [1].

Однією з переваг цифровізації є географічна присутність України на міжнародному ринку товарів і послуг. Це визначає можливість інтеграції цифрових взаємодій в існуючі міжнародні економічні відносини. Сюди ж входить присутність українських компаній у цифровому просторі соціальних мереж, що забезпечує маркетинг товарів і послуг і є майданчиком для спілкування вітчизняного бізнесу з клієнтами. Згладжування національних кордонів і зростання глобальних взаємозв'язків дозволяють компаніям виходити на міжнародні ринки та намагатимуться безпосередньо орієнтуватися на географічно розподілену базу клієнтів, щоб підвищити прибутковість[2].

Цифрова економіка України швидко розвивалася до війни. Так, вже у 2021 році український ІТ-експорт зріс на 36% порівняно з 2020 р. і склав 6,8 мільярда доларів США, що становило 10% від загального експорту країни. Тим часом кількість українців, зайнятих в ІТ-індустрії, зросла з 200000 до 250000 через стартапи, малі і середні підприємства та великі компанії. У першому кварталі 2022 року сектор ІТС забезпечив експортну виручку в розмірі 2 млрд доларів США (+28% у порівнянні з 2021 роком) [3].

Широкомасштабна агресія Росії проти України спричиняє серйозні перебої підключення до Інтернету, що є передумовою для стабільності та подальшого розвитку цифрової економіки. За різними оцінками, з початку війни якість передачі даних знизилася в середньому на 13% у фіксованих мережах Інтернету та на 26% у мобільних мережах (травень 2022 року). Крім того, 12,2% населених пунктів не мають доступу до мобільного зв'язку, а 3,1% мають лише частковий доступ. Пошкоджено станції мобільних операторів у різних куточках країни; за оцінками, майже 11% з них неактивні і ця частка швидко зростає. Доступ до стабільної, надійної високошвидкісної широкосмислової мережі є ключовою рамковою умовою для відновлення і розвитку цифрової економіки України. Навіть до війни лише 26% населення мали доступ принаймні до покриття мобільної мережі 4G у 2020 році [4]. Отже, війна спричинила серйозні перебої в ІТ-секторі, але підвищена міжнародна підтримка надає можливості для майбутнього розвитку цифрової економіки.

На першому етапі по відбудові інформаційної інфраструктури цифрової економіки необхідно здійснити підключення громадян, суб'єктів господарювання,

державних установ та органів місцевого самоврядування до Інтернету. Руйнування, спричинені війною, слід використати як можливість відновити, модернізувати та розширити використання/доступ до комунікаційної та цифрової інфраструктури (наприклад, шляхом прокладки оптоволоконних кабелів під час відбудови доріг). Інші невідкладні заходи можуть бути пов'язані зі сталою підтримкою дистанційної роботи та спрощенні цифрового доступу до державних послуг.

Одночасно з цим на протязі наступних трьох років (середньострокова перспектива) необхідно запровадити множину заходів фіскального, регуляторного та фінансового спрямування для підтримки розвитку післявоєнної цифрової економіки. Зокрема, малий та середній бізнес ІТ- сектору повинен отримати доступ до фінансування своєї діяльності (наприклад, Фонд кредитних гарантій для підтримки цифрових інвестицій). Підґрунтя для цього вже є: уряд України вже запровадив індивідуальний спеціальний режим оподаткування ІТ-сектору, який набув чинності 1 січня 2022 року та відомий як податковий режим «Дія Сіті». В грудні 2021 року Президент України підписав закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» («Закон про оподаткування резидентів «Дія Сіті»). Цей режим оподаткування відповідає узгодженим міжнародним стандартам, забезпечує висококонкурентний і привабливий режим оподаткування для цифрових та інноваційних ІТ-компаній і співробітників, які працюють у таких компаніях. Крім вирішення фінансових питань, актуальним для розвитку цифрової економіки в цей час є формування сприятливих умов для розвитку персоналу ІТ-бізнес-компаній. Наприклад, впровадження пільгових візових режимів для висококваліфікованих працівників, субсидії для високоякісних навчальних програм з метою кращого опанування нових технологій, таких як штучний інтелект/ML або блокчейн/DLT [3].

У довгостроковій перспективі Україна повинна зосередитися на розбудові надійної інформаційно-статистичної складової інфраструктури – системи баз даних для вимірювання результативності цифрової економіки, яка б інтегрувалася до Європейської статистичної системи (ESS). Остання має на меті надавати користувачам порівняльні показники для підтримки відповідної економічної політики, заснованої на фактичних даних. Інтеграція України до ESS сприяла б включенню її макроекономічних статистичних результатів діяльності до різних баз даних ОЕСР, у тому числі Інструменту цифрової трансформації [5], що має на меті допомогти країнам оцінити їхній стан цифрового розвитку та сформулювати політику подальшого розвитку. Також позитивними наслідками для ефективності функціонування цифрової економіки України є інтеграція системи баз даних для вимірювання результативності до широкосмугового порталу ОЕСР [6], системи штучного інтелекту ОЕСР [7] з базою даних AI-Diffuse. Така база даних збирає та накопичує порівняльні дані фірм про впровадження штучного інтелекту та інших цифрових технологій і їх вплив на зростання ефективності економіки кожної країни.

Список використаних джерел:

1. Перішко Н.П. Вплив цифровізації на економіку: переваги та ризики. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/146.pdf>
2. Міняйленко І.В., Подкопова Д.Є. Цифровізація економіки як головний драйвер відновлення України. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/12391/1/75%20%D0%A2.1-389-390.pdf>

3. Цифровізація для відновлення України. URL: https://cdn.prod.website-files.com/625d81ec8313622a52e2f031/631986262b4bd804ce8d34b6_UA%20Digitalisation%20Recovery_UKR.pdf

4. Панель цифрового розвитку ІТУ. URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Dashboards/Pages/DigitalDevelopment.aspx>

5. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-to-address-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-october-2021.htm>

6. URL: <https://oe.cd/broadband>

7. URL: <https://oecd.ai>